

За примѣръ тукъ ще кажа само следното: по общо възприетото мнение военнитѣ успѣхи на прабългаритѣ се обясняватъ съ това, че една източна орда могла да победи византийскитѣ и други армии, понеже не се занимавала съ нищо друго освенъ съ война. Но това не е обяснение! Всѣки, който разбира малко отъ военни работи, знае, че за трайни успѣхи има нужда въобще отъ по-голъма култура на войника, а особено отъ по-развита военна култура, отъ по-добро военно изкуство, по-добъръ човѣшки материалъ и отъ по-свършени бойни сръдства. И действително, както ще видимъ по-долу, бойнитѣ сръдства на старитѣ българи били по-свършени отъ онѣзи на неприятелитѣ имъ. Сжщо на примѣръ облѣклото на прабългаритѣ и сроднитѣ тѣмъ народи било по-развито отъ онова на европейскитѣ народи и последнитѣ възприели въ това отношение много нѣщо отъ тѣхъ.

Прочее, и съ изучването на такива красноречиви материали искахъ да послужа за по-правилно схващане на културното ниво на основателитѣ на българската държава и въобще на първото царство и вѣрвамъ, че въ учебници и литературни произведения, когато се нарисува образа на старитѣ българи, вмѣсто кръвожадниятъ номадецъ, ще се приеме организаторътъ-създателъ, българинъ, облѣченъ по културно, съ по-културни бойни сръдства отъ неприятелитѣ му, и така, естествено, и вътрешната му култура не можеше да бжде низка, целитѣ му не можеха да бждатъ война, кражба, а както се вижда отъ резултата — творчество. Стараехъ се, щото всички, които се занимаватъ съ тази епоха, било изследователи, било автори на книги за юноши и деца и въобще на литературни произведения, които взиматъ материалитѣ си отъ казаната епоха, да могатъ да намѣратъ въ моитѣ студии готовъ и събранъ материалъ за културата на прабългаритѣ

Но бихъ желалъ тукъ да намиратъ материалъ и художниците. Именно събирайки материалъ за военното дѣло на прабългаритѣ, събрахъ и всичко, съ което разполагахме за тѣхното военно облѣкло и оржие. За да се насочи правилно въ това отношение работата на художниците, скулпторитѣ, илюстраторитѣ и писателитѣ, давамъ въ тази книга обяснение на материала, както и рисунки, а освенъ това, възъ основа на този достовѣренъ материалъ, и реконструкции. Реставрациитѣ (обр. 69—78